

Sygn. akt II Ca 729/15, II Cz 729/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 listopada 2015 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	SSO Paweł Hochman
Sędziowie	SSO Dariusz Mizera (spr.) SSR del. Dominika Lisiecka
Protokolant	st. sekr. sąd. Anna Owczarska

po rozpoznaniu w dniu 12 listopada 2015 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie sprawy z powództwa A. G.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda i zażalenia pozwanego

od wyroku łącznego Sądu Rejonowego w Bełchatowie z dnia 21 lipca 2015 roku, sygn. akt I C 182/15

1. oddała zażalenie i apelację;
2. zasądza od powoda A. G. na rzecz pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. kwotę 381,80 (trzysta osiemdziesiąt jeden, 80/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą.

SSO Paweł Hochman

SSO Dariusz Mizera SSR Dominika Lisiecka

Na oryginale właściwe podpisy

Sygn. akt II Ca 729/15, II Cz 729/15

UZASADNIENIE

W pozwie który wpłynął do Sądu Rejonowego w Bełchatowie w dniu 2 kwietnia 2015r. działający w imieniu powoda A. G. pełnomocnik domagał się zasądzenia od pozwanego (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. na rzecz powoda kwoty 2.500 zł tytułem zwrotu kosztów najmu pojazdu zastępczego w związku ze zdarzeniem z 25 maja 2011r.

W odpowiedzi na pozew strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa podnosząc zarzut przedawnienia.

Następnie kolejnym pozwem złożonym w Sądzie w dniu 7 maja 2015r. działający w imieniu powoda pełnomocnik domagał się zasądzenia od pozwanego (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. na rzecz powoda kolejnej kwoty 5.001 zł tytułem odszkodowania, zwrotu kosztów prywatnej ekspertyzy oraz zwrotu kosztów powypadkowego badania technicznego w związku ze zdarzeniem z dnia 25 maja 2011r.

W odpowiedzi na pozew strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa podnosząc zarzut przedawnienia.

Postanowieniem z dnia 24 czerwca 2015r. Sąd Rejonowy połączył obie sprawy do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia prowadząc je dalej pod wspólnym numerem.

Wyrokiem łącznym z dnia 21 lipca 2015 roku Sąd Rejonowy w Bełchatowie po rozpoznaniu sprawy z obu w/w powództw A. G. przeciwko (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. o zapłatę oddalił oba powództwa i nie obciążył powoda A. G. kosztami procesu poniesionymi przez pozwanego (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W..

Podstawą powyższego rozstrzygnięcia były przytoczone poniżej ustalenia i rozważania Sądu Rejonowego.

W dniu 25 maja 2011 r. doszło do kolizji drogowej w wyniku której uszkodzeniu uległ samochód powoda. W dniu 26 maja 2011 r. została zgłoszona szkoda do pozwanego. W ramach prowadzonego postępowania dnia 26 czerwca 2011 r. powodowi zostało przyznane odszkodowanie w kwocie 3.518,77 zł.

Pismem z dnia 18 października 2011 r. pełnomocnik powoda wniósł o ponowną analizę zgromadzonego w aktach likwidacji szkody materiału dowodowego i wypłatę kwoty 8.526,04 zł tytułem odszkodowania, kwoty 246 zł tytułem zwrotu kosztów prywatnej ekspertyzy, kwoty 318 zł tytułem zwrotu kosztów powypadkowego badania technicznego.

Pismem z dnia 28 lutego 2012 r. pozwany przyznał dodatkowo dopłatę odszkodowania w kwocie 241,78 zł, zaś w pozostałym zakresie odmówił wypłaty odszkodowania; wskazał, iż rozliczenie kosztów najmu pojazdu zastępczego możliwe będzie po przedłożeniu faktury za najem pojazdu, umowy najmu oraz uzasadnienia konieczności najęcia pojazdu zastępczego przez poszkodowanego.

Przy takich ustaleniach Sąd Rejonowy uznał, iż oba powództwa w całości podlegały oddaleniu. Powód wywodził dochodzone roszczenie z umowy ubezpieczenia.

Zgodnie z treścią art. 805 §1 k.c. przez umowę ubezpieczenia ubezpieczyciel zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, spełnić określone świadczenie w razie zajścia przewidzianego w umowie wypadku, a ubezpieczający zobowiązuje się zapłacić składkę. Zgodnie zaś z treścią art. 822 k.c. przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony. Jeżeli strony nie umówiły się inaczej, umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej obejmuje szkody, będące następstwem przewidzianego w umowie zdarzenia, które miało miejsce w okresie ubezpieczenia.

W niniejszej sprawie został podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia roszczenia i ocena Sądu w zakresie zasadności powództwa sprowadziła się do oceny tego zarzutu.

Zgodnie z art. 819 §1 k.c. roszczenia z umowy ubezpieczenia przedawniają się z upływem lat trzech. Bieg przedawnienia roszczenia o świadczenie do ubezpieczyciela przerywa się także przez zgłoszenie ubezpieczycielowi tego roszczenia lub przez zgłoszenie zdarzenia objętego ubezpieczeniem. Bieg przedawnienia rozpoczyna się na nowo od dnia w którym zgłaszający roszczenie lub zdarzenie otrzymał na piśmie oświadczenie ubezpieczyciela o przyznaniu lub odmowie świadczenia (art. 819 §4 k.c.).

W wypadku ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej roszczenie poszkodowanego do ubezpieczyciela o odszkodowanie lub zadośćuczynienie przedawnia się z upływem terminu przewidzianego dla tego roszczenia w

przepisach o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną czynem niedozwolonym lub wynikłą z niewykonania bądź nienależytego wykonania zobowiązania (art. 819 §3 k.c.).

W przedmiotowym przypadku powód dochodzi roszczenia z umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, a zatem do tej umowy w myśl art. 819 §3 k.c. zastosowanie mają terminy przedawnienia wskazane w art. 442 §1 k.c. Zatem roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Powód o sprawcy szkody dowiedział się w dacie szkody. W wyniku zgłoszenia szkody do ubezpieczyciela sprawcy doszło do przerwania biegu przedawnienia roszczenia.

Bieg terminu przedawnienia roszczenia przerwany na podstawie art. 819 §4 k.c. rozpoczyna się na nowo od dnia, w którym ubezpieczony otrzymał od ubezpieczyciela pisemne oświadczenie o przyznaniu lub odmowie świadczenia, które kończy postępowanie likwidacyjne (tak: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 listopada 2014 r. w sprawie V CSK 5/14, opubl. LEX Nr 1622339), co w przedmiotowych sprawach oznacza, iż bieg przedawnienia roszczeń z umowy ubezpieczenia rozpoczął się na nowo od decyzji pozwanego z dnia 28 lutego 2012 r., gdzie pozwany przyznał dodatkowo dopłatę odszkodowania, zaś w pozostałym zakresie odmówił wypłaty odszkodowania, w tym odszkodowania w zakresie zwrotu kosztów najmu pojazdu zastępczego. Tym samym roszczenia objęte powództwami z dnia 2 kwietnia 2015 r. i 7 maja 2015 r. uległy przedawnieniu w rozumieniu art. 819 k.c. w zw. z art. 442 §1 k.c.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. W myśl w/w przepisu w wypadkach szczególnie uzasadnionych Sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Wskazane uregulowanie jest odstępstwem od zasady odpowiedzialności za wynik procesu i ustanawia możliwość rozstrzygnięcia przez Sąd w oparciu o zasadę słuszności.

Wskazany przepis nie precyzuje pojęcia szczególnie uzasadnionego wypadku, pozostawiając Sądowi ocenę, czy taki wypadek rzeczywiście zachodzi czy jest on szczególnie uzasadniony. Sposób skorzystania z art. 102 k.p.c. jest suwerennym uprawnieniem jurysdykcyjnym sądu i do jego oceny należy przesądzenie, czy wystąpił szczególnie uzasadniony wypadek, który uzasadnia odstępstwo, a jeśli tak, to w jakim zakresie, od generalnej zasady obciążania kosztami procesu strony przegrywającej spór (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2010 r. w sprawie II PK 192/09, opubl. LEX nr 584735, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2006 r. w sprawie III CK 221/05, opubl. LEX nr 43915). Zdaniem Sądu w realiach niniejszej sprawy mamy do czynienia z takim szczególnym przypadkiem, albowiem pełnomocnik pozwanego w dacie dokonywania czynności w przedmiotach sprawach w postaci sporządzenia odpowiedzi na pozwy działał jako pracownik pozwanego, a pełnomocnictwo dla dotychczasowego pełnomocnika jako radcy prawnego zostało udzielone dopiero 1 lipca 2015 r. Z tych względów Sąd nie obciążył pozwanego kosztami zastępstwa procesowego poniesionymi przez pozwanego w obu sprawach.

Apelacje od powyższego rozstrzygnięcia złożył powód za pośrednictwem swojego pełnomocnika skarżąc wyrok w części oddalającej powództwo.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie przepisu art. 819 § 3 k.c. w związku z art. 442 § 1 k.c. i art. 5 k.c. przez uwzględnienie zarzutu przedawnienia roszczenia w sytuacji, w której z okoliczności sprawy wynika, że podniesienie tego zarzutu przez pozwanego wobec osoby fizycznej, nieprowadzącej działalności gospodarczej, uznać należy za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Powołując się na powyższy zarzut skarżący wnosił o uchylenie wyroku w części zaskarżonej i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Bełchatowie oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego.

Zażalenie od postanowienia w przedmiocie zwrotu kosztów procesu zawartego w zaskarżonym wyroku łącznym z dnia 21 lipca 2015r. złożył w imieniu pozwanego jego pełnomocnik.

Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia to jest:

- art. 102 k.p.c. polegającą na jego błędnym zastosowaniu w sytuacji, gdy brak było podstaw do przyjęcia, iż zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek, który uzasadnia odstępianie od całkowitego obciążenia przegrywającej strony powodowej reprezentowanej przez profesjonalnego pełnomocnika kosztami obu postępowań,

- art. 316 k.p.c. polegającą na jego niezastosowaniu i nieuwzględnieniu przez Sąd faktu, iż w dacie wyrokowania pozwany reprezentowany był przez profesjonalnego pełnomocnika, podczas gdy przepis ten obliguje sąd wydający wyrok brać za jego podstawę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy.

Podnosząc powyższe zarzuty, na podstawie art. 394 § 3 k.p.c. skarżący wnosil o:

- zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez zobowiązanie powoda do zapłaty na rzecz pozwanego kwoty 1.800,00 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego,

- zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja powoda jak i w zażaleniu pozwanego są bezzasadne i jako takie podlegają oddaleniu.

Stan faktyczny ustalony przez Sąd Rejonowy nie był przedmiotem sporu, a zatem Sąd Okręgowy czyni go podstawą swojego rozstrzygnięcia.

Rozważając w pierwszej kolejności zarzuty podniesione w skardze apelacyjnej stwierdzić należy, iż sprowadzają się one do zarzucenia Sądowi I instancji naruszenia prawa materialnego to jest art. 819 § 3 k.p.c. w związku z art. 442 § 1 k.c. i art. 5 k.c. poprzez - jak to wskazuje powód - uwzględnienie zarzutu przedawnienia roszczenia. W istocie zatem strona powodowa nie kwestionuje upływu terminu przedawnienia jedynie podnosi, iż skorzystanie przez pozwanego z tego zarzutu w okolicznościach sprawy pozostaje w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego.

W orzecznictwie przyjmuje się, że skorzystanie z zarzutu przedawnienia roszczenia majątkowego może być uznane za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Jednakże uznanie zarzutu przedawnienia za nadużycie prawa i nieuwzględnienie przez Sąd przedawnienia jest możliwe tylko wyjątkowo gdy ocena okoliczności w konkretnej sprawie wskazuje, że opóźnienie w dochodzeniu przedawnionego roszczenia jest spowodowane szczególnymi przesłankami uzasadniającymi to opóźnienie i nie jest ono nadmierne. (por. wyrok SN z 14 grudnia 2011r. I CSK 238/11, baza Legalis, wyrok SN z 13 września 2012r. CSK 409/11, baza Legalis)

Zastosowanie art. 5 k.c. ma zatem charakter wyjątkowy. Przyjmuje się, że działanie zgodne z prawem korzysta z domniemania zgodności z zasadami współżycia społecznego chyba, że zostaną wykazane szczególne konkretne okoliczności obalające to domniemanie. Pozwany działa zgodnie z przepisami prawa powołując się na zarzut przedawnienia, w takiej sytuacji to na powodzie spoczywa wykazanie tego rodzaju okoliczności, które powodowałyby że skorzystanie z zarzutu przedawnienia może być potraktowane jako sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Strona, która podnosi tego rodzaju zarzut winna wykazać, iż zaistniały wyjątkowe, szczególne okoliczności, których istnienie niweczy podniesiony zarzut przedawnienia. (por. wyrok SN z 9 lipca 2008r. V CSK 43/08, baza Legalis, orzeczenie SN z 9 lutego 2000r. III CKN 594/98, baza Legalis).

Nie ulega wątpliwości, iż w przedmiotowej sprawie strona powodowa powołując się art. 5 k.c. nie przywołała jakichkolwiek szczególnie istotnych okoliczności, które usprawiedliwiłoby uchybienie przez nią terminowi przedawnienia. Pełnomocnik powoda jako jedyne okoliczności świadczące o rzekomym nadużyciu prawa przez pozwanego wskazał zawodowy charakter działania pozwanego oraz nie nadmierne uchybienie terminowi przedawnienia. W realiach niniejszej sprawy nie są to okoliczności na tyle wyjątkowe aby uprawniały sąd do dokonania oceny tych okoliczności jako sprzecznych z zasadami współżycia społecznego. Należy bowiem pamiętać, iż postępowanie likwidacyjne toczyło

się z udziałem pełnomocnika i ostatecznie zakończyło się w dniu 28 lutego 2012r. W tej sytuacji trudno znaleźć usprawiedliwienie dla złożenia pozwu dopiero po upływie trzech lat od załatwienia sprawy przez ubezpieczyciela.

Reasumując apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu, a to na podstawie art. 385 k.p.c.

Niezasadne jest także zażalenie złożone przez pozwanego. Pozwany zaskarżył rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu na mocy którego Sąd powołując się na art. 102 k.p.c. nie obciążył powoda obowiązkiem zwrotu na rzecz pozwanego kosztów procesu. Słusznie Sąd Rejonowy zwrócił uwagę, iż skorzystanie z art. 102 k.p.c. jest suwerennym uprawnieniem jurysdykcyjnym sądu od którego oceny należy przesądzenie czy w konkretnej sprawie mamy do czynienia z „wypadkiem szczególnie uzasadnionym”. Ingerencja sądu odwoławczego w to uprawnienie jest możliwa tylko wówczas gdy zastosowanie tego przepisu nie zostało w ogóle uzasadnione lub jest oczywiście niesprawiedliwe. (por. postanowienie SN z 14 maja 2013r. I PK 13/13, baza Legalis , postanowienie SN z 8 maja 2013r. I CZ 109/12, baza Legalis, postanowienie SN z 18 kwietnia 2013r. III CZ 75/12, baza Legalis). Tymczasem w niniejszej sprawie obok okoliczności przytoczonych przez Sąd Rejonowy zwrócić należy uwagę na fakt, iż przyczyną oddalenia powództwa przeciwko instytucji ubezpieczeniowej było podniesienie przez ubezpieczyciela zarzutu przedawnienia roszczenia. W efekcie uwzględniając całokształt okoliczności sprawy rozstrzygnięcie zawarte w pkt 1 zaskarżonego wyroku mieści się w granicach przyznanej sądowi swobody decyzji o której mowa w art. 102 k.p.c.

Dlatego też na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397§ 2 k.p.c. należało oddalić zażalenie jako bezzasadne.

O ile można zasadnie przyjąć, iż zachodzi „szczególnie uzasadniony wypadek” w przypadku oddalenia powództwa przez Sąd I instancji z powodu przedawnienia roszczenia na skutek zarzutu strony pozwanej, o tyle brak ku temu podstaw w sytuacji gdy strona pomimo zapoznania się z motywami wyroku sądu I instancji w dalszym ciągu kontynuuje proces. W takiej bowiem sytuacji powinna liczyć się z obowiązkiem pokrycia kosztów obrony strony przeciwnej.

Rozstrzygając w przedmiocie kosztów procesu Sąd miał zatem na uwadze, iż zarówno pozwany przegrał zażalenie (przy w.p.z. 1.800 zł) jak i powód przegrał apelację (przy w.p.z. 7.500 zł) skoro tak oznacza to, iż pozwany wygrał przed II instancją sprawę w 80% uwzględniając zatem koszty poniesione przez obie strony (powód poniósł 951 zł , a pozwany 715 zł) łącznie koszty te wynoszą 1.666 zł z czego 80% to kwota 1.332,80 zł i taką to kwotę winien ponieść powód z tytułu kosztów procesu za II instancję. Skoro powód poniósł 951,00 zł do zasądzenia na rzecz pozwanego pozostaje kwota 381,80 zł dlatego też Sąd na podstawie art. 100 k.p.c. w związku z art. 108 § 1 k.p.c. orzekł jak w pkt 2 wyroku.

Na oryginalne właściwe podpisy